

Procedementos
Prevencción
Control
Enfermidades
Transmisibles
Medio
Hospitalario

Guía de actuación
para a
implantación dun
plan DDD nos
hospitais da
Comunidade
Autónoma de
Galicia

INTRODUCCIÓN

Os hospitais son lugares idóneos para a presenza de insectos e roedores, xa que albergan unha importante colectividade humana, soportada por unha infraestrutura complexa. A importancia dos insectos e roedores como vectores activos e pasivos de enfermidades é moi grande, xa que a gama de animais que deben ser controlados ou eliminados no medio hospitalario é moi ampla.

Este documento describe a sistemática a seguir cando se contrate cunha empresa un plan de DDD para un hospital.

OBXECTIVO

O obxectivo deste protocolo é servir de base para tódolos hospitais da rede pública da nosa Comunidade Autónoma, co fin de que, cando se contraten os plans DDD en calquera deles, se teñan en conta uns requisitos mínimos esixibles ás empresas, para garanti-la profesionalización do servizo, o cumprimento da lexislación vixente e se asegure un control dos riscos de morbilidade-mortalidade que pode causa-la mala utilización dos produtos.

ALCANCE

Este documento non só deberá ser aplicado en tódolos hospitais públicos do Sergas, senón tamén en tódolos hospitais concertados ou que pretendan concertar co Servizo Galego de Saúde.

DEFINICIÓNS

Desratización:

Exterminio de ratas e ratos.

Desinsectación:

Eliminación de insectos. Principalmente referido a parásitos do home e dos que son nocivos para a saúde ou para a economía.

Desinfección:

Destrución de xermes nocivos ou evita-lo seu desenvolvemento, en persoas, animais, ambiente, superficies ou cousas. Nesta guía aplicaranse fundamentalmente as tres últimas referencias.

Nº de inscrición no Rexistro Oficial de Praguicidas:

É o número que vén reflectido no envase do produto.

O Nº de Rexistro consta dunha serie de díxitos numerados de DISTINTA FORMA SEGUNDO O TIPO DE PRAGUICIDAS DE QUE SE TRATE.

Atendendo ó tipo de uso, os praguicidas clasifícanse:

Praguicidas fitosanitarios ou produtos fitosanitarios: os destinados á súa utilización no ámbito da sanidade vexetal, así como aqueles outros de análoga natureza destinados a combater malezas ou outros organismos indesexables en áreas non cultivadas.

Exemplo: Nº de Rexistro 00046/02. Para estes praguicidas os cinco primeiros díxitos corresponden á orde de inscrición no Rexistro. Os dous últimos é o ano que caduca o rexistro do produto. Sería un praguicida de uso fitosanitario que caduca no ano 2002.

Praguicidas de uso gandeiro: os destinados á súa utilización no contorno dos animais ou nas actividades estreitamente relacionadas coa súa explotación.

Praguicidas para uso na industria alimentaria: os destinados a tratamentos externos de transformados de vexetais, de produtos de orixe animal e dos seus envases, así como os destinados ó tratamento de locais, instalacións ou maquinaria relacionados coa industria alimentaria.

Exemplo: Nº de Rexistro: 94/10/00046-HA.

Praguicidas de uso ambiental: aqueles destinados a operacións de desinfección, desinsectación e desratización en locais públicos ou privados, establecementos fixos ou móbiles, medios de transporte e as súas instalacións.

Exemplo: Nº de Rexistro: 94/10/00046

Nestes dous últimos tipos de praguicidas:

- Os dous primeiros fan referencia ó ano de inscrición no Rexistro.
- A caducidade como mínimo é de cinco anos
- Os dous seguintes fan referencia á acción do praguicida
- (10: raticidas; 20: desinfectante; 30: insecticida; 40: funxicida; 100: desinfectantes para as torres de refrixeración).
- Os cinco seguintes fan referencia ó número de orde da inscrición no Rexistro. Se se acompaña este número dun R ten tres anos máis de vixencia (só unha vez), co cal a caducidade sería no 2002.

Os desinfectantes de uso ambiental e na industria alimentaria e os desinfectantes para torres de refrixeración (son os que levan o código 20 e 100 respectivamente) descritos anteriormente só poderán utilizarse nas zonas anexas ó hospital. Nas zonas do hospital encadradas dentro das asistenciais, os desinfectantes que se vaian utilizar deberán ter Número de Rexistro da Dirección Xeral de Farmacia e Produtos Sanitarios.

Zonas asistenciais: son aquelas declaradas no hospital como de ambiente clínico o cirúrxico.

Zonas anexas: son aquelas non encadradas nas anteriores.

Prazo de seguridade:

Período de tempo que debe transcorrer desde a aplicación dun praguicida ata a entrada nas áreas ou recintos tratados.

Atendendo ó grao de toxicidade para as persoas:

Nocivos: os que por inhalación, ingestión e/ou penetración cutánea poidan entrañar riscos de gravidade limitada.

Tóxicos: os que por inhalación, ingestión e/ou penetración cutánea poidan entrañar riscos graves, agudos ou crónicos, e incluso a morte.

Moi tóxicos: os que por inhalación, ingestión e/ou penetración cutánea poidan entrañar riscos extremadamente graves, agudos ou crónicos, e incluso a morte. Gráficos ou anagramas que deben levar. (Ver ANEXO I)

Certificado de inscrición da empresa no rexistro oficial:

É o número co que figura a empresa de tratamentos no rexistro oficial, por tanto é a garantía de que a empresa está de acordo coa lexislación vixente e dada de alta na nosa Comunidade Autónoma. O papel onde figura o número estará asinado polo director xeral de Producción Agropecuaria da Consellería de Agricultura, Gandería e Política Agroalimentaria. Nel reflectirase:

- Persoa ou empresa titular
- Rama da actividade: ambiental e na industria alimentaria, fitosanitaria ou gandeira.
- Tipo de servizo: empresa de tratamento.
- Categoría toxicolóxica máxima dos produtos que se van utilizar: nocivos, tóxicos ou moi tóxicos.
- Domicilio do establecemento.

(Ver ANEXO II)

Carné de aplicador:

É un documento (tarxeta), plastificado, expedido pola Dirección Xeral de Saúde Pública para as empresas DDD, ou ben pola Dirección Xeral de Política Agroalimentaria para as empresas de tratamentos fitosanitarios. Deben posuílo tanto o responsable do plan DDD como cada un dos manipuladores.

- Se a empresa vai realiza-lo plan DDD con produtos moi tóxicos, o responsable do tratamento e cada un dos manipuladores deben posuí-lo carné de nivel especial para o produto en concreto.
- Se a empresa vai realiza-lo plan DDD con produtos tóxicos, o responsable debe posuí-lo carné de nivel cualificado (de cor alaranxada) e os manipuladores o carné básico (de cor tostada).
- Se a empresa vai realiza-lo plan DDD con produtos nocivos, o responsable deberá posuí-lo carné de nivel cualificado, e os manipuladores o carné básico.

(Ver ANEXO III)

Plan DDD (Desratización, desintectación, desinfección) de actuación global:

Incluirá:

Plan inicial ou de choque: descrición da situación inicial do ámbito hospitalario que se vai tratar, incluíndo:

- Para cada praga identificada o tratamento correspondente e os produtos que se van utilizar, con indicación do lugar ou lugares onde se vai realiza-lo tratamento e duración deste.
- Actuacións preventivas e lugares onde se van realizar.
- Recomendacións para a mellora dos tratamentos.

Plan periódico: descrición das actuacións que se van realizar periodicamente.

Plan puntual: descrición das actuacións que xorden cando a Unidade de Medicina Preventiva ou a unidade administrativa correspondente detecte algunha irregularidade e lle sexa comunicada á empresa, este plan debe ser presentado e/ou efectuado nun prazo inferior ás 24 horas dende que se recibiu a notificación do problema.

5.- MARCO NORMATIVO

Real decreto 3349/1983, do 30 de novembro, polo que se aproba a regulamentación técnico sanitaria para a fabricación, comercialización e utilización de praguicidas (RTS).

Real decreto 162/1991, do 8 de febreiro, polo que se modifica a RTS.

Real decreto 443/1994, do 11 de marzo, polo que se modifica a RTS.

Orde do 4 de febr eiro de 1994 pola que se prohíbe a comercialización e utilización de praguicidas de uso ambiental que conteñen determinados ingredientes activos perigosos.

Orde do 8 de abril de 1996, conxunta das Consellerías de Agricultura, Gandería e Montes e de Sanidade e Servicios Sociais, pola que se crea o Rexistro Oficial de Establecementos e Servicios Praguicidas e se dictan normas para a inscrición nel na Comunidade Autónoma de Galicia.

6.- REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

G. Piédrola Gil e outros. *Medicina Preventiva e Saúde Pública*. 8ª edición. Editorial: Salvat Editores, S.A.; Ano 1988

José Luis Vaquero Puertas. *Salud Pública: Acción sobre el medio*. Editorial Pirámide, S.A. 144-153

O. Moreno, M. Espigares y M. Fernández- Crehuet. Control medio ambiental, limpeza, desinfección y desratización. En R. Gálvez, M. Delgado y J.F. Guillén. *Infección hospitalaria*. Universidad de Granada 1993.

P. Bres. Medidas de Salud Pública en emergencias causadas por epidemias. *Guía práctica OMS* 1987. Ginebra.

7.- RESPONSABILIDADE

- Os xerentes dos hospitais son os responsables de ler, entender e facer que o persoal ó seu cargo cumpra os requirimentos deste documento. Solicitará de cada unidade con responsabilidade neste PNT o nomeamento dun responsable desta para o funcionamento deste procedemento.
- Unidade de contratación, son os responsables de ler, entender e facer que o persoal ó seu cargo cumpra os requirimentos deste documento.
- Unidade de Medicina Preventiva, será responsable de que o persoal ó seu cargo lea, entenda e cumpra os requirimentos deste documento e da xestión das súas copias controladas, así como de establece-la mecánica de comunicación doutras unidades hospitalarias, ante os problemas de necesidades urxentes de actuación. Igual responsabilidade terá o xefe da unidade administrativa encargada pola Xerencia, naqueles hospitais onde non exista Servicio de Medicina Preventiva.

No caso de detectarse algunha deficiencia, empresas que se presenten sen número de rexistro, utilización de produtos sen o rexistro correspondente, etc., estas serán comunicadas polo medio mais rápido posible á Dirección Xeral de Saúde Pública.

- Unidade de Control de Calidade do Procedemento, encargada da supervisión da execución do protocolo e dos informes de avaliación do seu cumprimento, así como da xestión de non conformidade e de futuras modificacións.

Naqueles hospitais onde non exista esta Unidade de Control de Calidade, estas responsabilidades serán asumidas pola Unidade de Medicina Preventiva.

8.- DESENVOLVEMENTO DO PROCEDIMENTO

A Unidade de Contratación será a encargada publica-lo prego de cláusulas administrativas que conterà obrigatoriamente os requisitos esixibles ás empresas, que figuran nesta guía como anexo IV. O prego de cláusulas deberá enviarse previamente á Unidade de Medicina Preventiva, ou ben á unidade administrativa nomeada pola Xerencia nos hospitais onde non exista aquela para que lle dea o seu visto e prace na parte correspondente a estes requisitos mínimos, antes de licitarse.

Unha vez que se procede á apertura de plicas, as unidades de medicina preventiva ou as unidades administrativas correspondentes, estudarán o proxecto presentado pola/s empresa/s, elaborarán o seu informe e remitirano á Unidade de Contratación. Esta adxudicaráo tendo en conta o informe.

Adxudicado o Plan DDD

A) As Unidades de Medicina Preventiva ou as unidades administrativas:

- Recibirán información de tódalas operacións que realicen as empresas de tratamento DDD no hospital.
- Vixiarán o cumprimento das cláusulas do contrato na parte que lle atinxe ó servizo.
- Supervisarán e avaliarán os rexistros I, II, III, que figuran como anexo V.

B) A Unidade de Contratación remitirá unha copia do contrato e das especificacións técnicas á Unidade de Control de Calidade do Procedemento e á Unidade de Medicina Preventiva.

Este PNT será revisado cada dous anos e sempre e cando xurda calquera modificación que sexa imprescindible introducir.

9.- DIFUSIÓN

Co fin de asegura-la difusión deste procedemento, a División Xeral de Asistencia Sanitaria, independentemente de que a xestión sexa da Unidade de Control de Calidade do Procedemento, remitirá unha copia controlada deste ós lugares que se refiren a seguir:

- Xerencias dos hospitais.
- Unidades de medicina preventiva hospitalaria ou as unidades administrativas que considere a Xerencia.
- Unidade de Contratación.

10.- ANEXOS

Anexo I: símbolos e indicacións de perigo das substancias e preparados perigosos.

Anexo II: certificado de inscrición no Rexistro Oficial de Establecementos e Servicios Praguicidas.

Anexo III: carnés de manipuladores de praguicidas (nivel cualificado, nivel básico).

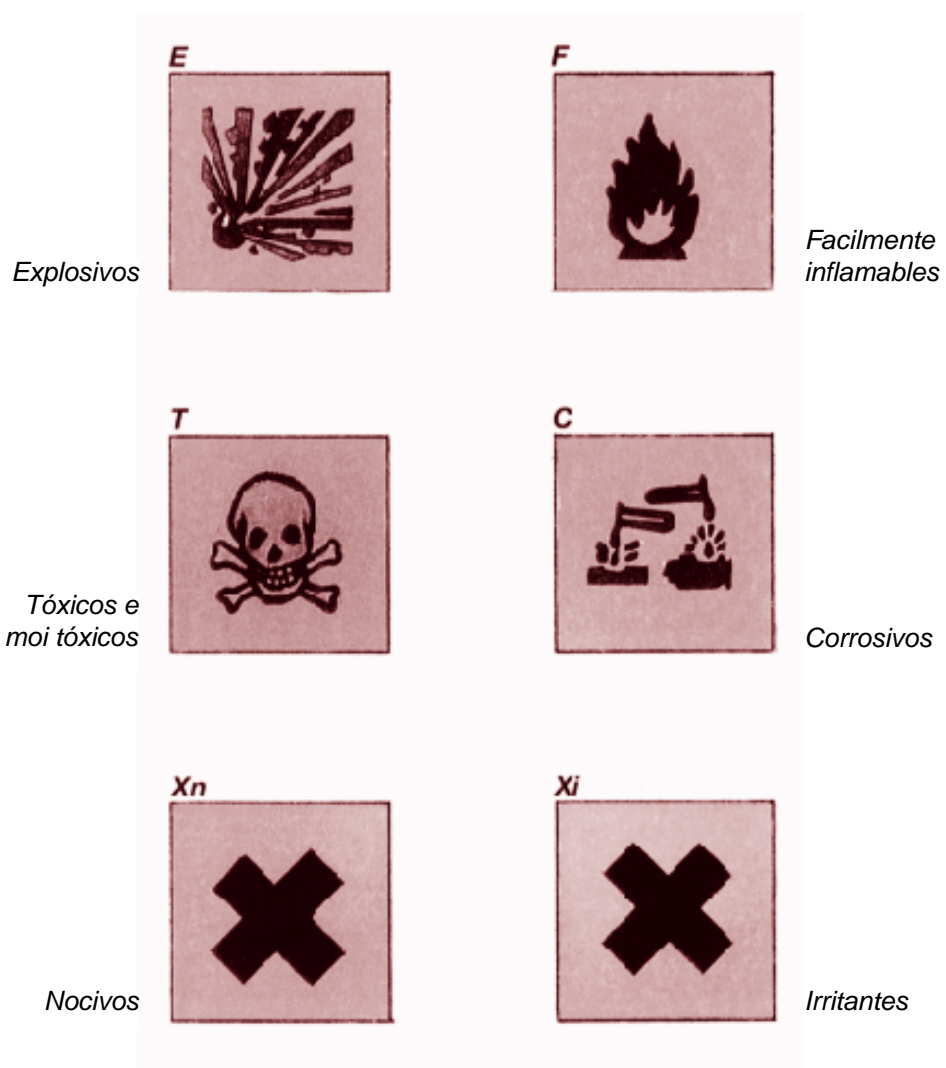
Anexo IV : requisitos esixibles ás empresas.

Rexistro I: rexistro das operacións de desratización.

Rexistro II: rexistro das operacións de desinfección e desinsectación.

Rexistro III: folla de tratamento mensual ou trimestral ou folla de tratamento periódico ou puntual.

ANEXO I
SÍMBOLOS E INDICACIÓN DE PERIGO

CONSELLERÍA DE SANIDADE E SERVIZOS SOCIAIS
DIRECCIÓN XERAL DE SAÚDE PÚBLICA

CONSELLERÍA DE SANIDADE E SERVIZOS SOCIAIS
DIRECCIÓN XERAL DE SAÚDE PÚBLICA

**CARNÉ DE APLICADOR DE TRATAMIENTOS DDD /
CARNÉ DE APLICADOR DE TRATAMIENTOS DDD**

(Fotografía)

Nivel / Nivel: CUALIFICADO

DNI / DNI:

Apellidos / Apelidos:

Nome / Nome:

Domicilio / Enderszo:

Santiago de Compostela, ____ de ____ de ____

LA DIRECTORA GENERAL / A DIRECTORA XERAL

Validez 10 años en todo el territorio nacional. /
Validez 10 anos en todo o territorio nacional.

**Actividades para las que capacita la posesión de este carné /
Actividades para as que capacita a posesión deste carné:**

Para ser responsable de los tratamientos DDD (Desinsectación, Desinfección, Desratización) siempre que los plaguicidas que se vayan a manipular no estén clasificados como muy tóxicos. / Para ser responsable dos tratamentos DDD (Desinsectación, Desinfección, Desratización) sempre que os praguicidas que se vayan manipular non estean clasificados como moi tóxicos.

NORMATIVA REGULADORA / NORMATIVA REGULADORA:

Decreto de 1 de marzo de 1994, do Consello de Ministros e do Consello de Xefes de Gobernos, en materia de Sanidade e Servizos Sociais. / Orden de 30 de xullo de 1997, do Consello de Ministros e do Consello de Xefes de Gobernos, en materia de Agricultura, Cando e Mellores e de Sanidade e Servizos Sociais. / Orden de 8 de marzo de 1994, do Ministerio de la Presidencia. / Orden do Ministerio da Presidencia.

ANEXO III

XUNTA
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE SANIDADE E SERVIZOS SOCIAIS
DIRECCIÓN XERAL DE SAÚDE PÚBLICA
CONSELLERÍA DE SANIDADE E SERVIZOS SOCIAIS
DIRECCIÓN XERAL DE SAÚDE PÚBLICA

**CARNÉ DE APLICADOR DE TRATAMIENTOS DDD /
CARNÉ DE APLICADOR DE TRATAMIENTOS DDD**

(Fotografía)

Nivel / Nivel: EÁSICO

DNI / DNI: _____

Apelidos / Apelidos: _____

Nome / Nome: _____

Domicilio / Enderezo: _____

Santiago de Compostela, ____ de ____ de ____

LA DIRECTORA GENERAL / A DIRECTORA XERAL

Validez: 10 años en todo el territorio nacional.
Validez: 10 anos en todo o territorio nacional.

**Actividades para las que capacita la posesión de este carné /
Actividades para as que capacita a posesión deste carné:**

Para realizar tratamientos DDD (Desinsectación, Desinfección, Desratización), así como para manipular, en los establecimientos de almacenamiento y venta, plaguicidas de uso ambiental y de uso en la industria alimentaria, siempre que dichos plaguicidas no estén clasificados como muy tóxicos. / Para realizar tratamientos DDD (Desinsectación, Desinfección, Desratización), así como para manipular, nos establecementos de almacenamento e vendá, praguicidas de uso ambiental e de uso na industria alimentaria, sempre que ditos praguicidas non estean clasificados como moi tóxicos.

NORMATIVA REGULADORA / NORMATIVA REGULADORA:

- Orden de 30 de julio de 1997, conjunta de las Consellerías de Agricultura, Ganadería y Montes y de Sanidad y Servicios Sociales. / Orde do 30 de xullo de 1997, conxunta das Consellerías de Agricultura, Cadeiría e Montes e de Sanidade e Servizos Sociais.
- Orden de 8 de marzo de 1994, del Ministerio de la Presidencia. / Orde do 8 de marzo de 1994, do Ministerio da Presidencia.

ANEXO IV

REQUISITOS ESIXIBLES ÁS EMPRESAS

1º.- Certificado de inscrición da empresa no Rexistro Oficial, expedido na nosa Comunidade Autónoma pola Consellería de Agricultura, Gandería e Política Agroalimentaria (fotocopia dun exemplo como anexo II).

2º.- Persoal cualificado, debe presentar fotocopia do carné.
O responsable do tratamento do nivel cualificado e os manipuladores do nivel básico.

3º- Proxecto técnico que debe incluír:

- **Realización dunha valoración inicial e exhaustiva** de todo o ámbito hospitalario, entendendo por este as instalacións anexas, onde se realizarán tratamentos. Valoraranse en calquera caso as deficiencias estruturais atopadas.
- **Descrición dos protocolos de actuación ante as posibles pragas a tratar**, hábitats, comportamento, ciclo de vida, importancia sanitaria e tratamentos.
- **Material que se vai utilizar para sinaliza-las zonas tratadas** (pegatinas, carteis, etc).
- **Praguicidas que se van utilizar**

Deben entregar unha listaxe, onde apareza reflectido:

Nome comercial	Nº de Rexistro	Composición	Uso ó que vai ser destinado
----------------	----------------	-------------	-----------------------------

Para cada produto entregarán a fotocopia da etiqueta e a ficha de datos de seguridade (FDS).

- **Plan de actuación global, que incluírá:**
 - Plan inicial ou de choque**
 - Plan periódico**
 - Plan puntual** (con resposta antes das 24 horas)
- **Tratamentos que se van realizar**, especificando para cada lugar o tipo de tratamento que se vai empregar e o prazo de seguridade que se debe respectar.

4º- Informes. Serán de dous tipos:

A) Informe inicial ou de choque. Deberá constar:

INSPECCIÓN:

- Identificación das pragas de todo o ámbito hospitalario.
- Localización das pragas
- Orixe das pragas, (de onde vén, por onde entra), etc.
- Determinación do nivel de poboación da praga.

PLANIFICACIÓN DA ACTUACIÓN:

- Precaucións que hai que ter en conta
- Considera-los lugares e o momento máis adecuado.

MEDIDAS DE CONTROL DAS PRAGAS.

Medidas que se van utilizar:

- Métodos mecánicos
- Métodos biolóxicos
- Métodos químicos
- Mantemento das medidas: sistemas de rexistro

B) Informe semestral/anual da eficacia dos tratamentos realizados.

Debería constar:

- Nivel de control das pragas detectadas no informe inicial
- Actividades realizadas durante o período
- Incidencias
- Especificar se se introduciu algunha modificación nas medidas de control.

C) Informe puntual , cada vez que se realice un tratamento puntual.

Debería constar:

- Entrega da folla enumerada como Rexistro III
- Especificar se se introduciu algunha modificación nas actuacións especificadas nos plans inicial, periódico ou puntual

5º) Localización permanente, con resposta, co fin de solucionar temas puntuais

D	M	e	a	s	R	R	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	7	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41					
					A	T	A	O																																												
					R <td>R <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </td>	R <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td>																																														

CLAVES:

REXISTRO I:
 Ratas: cor vermella; ratos: cor verde.
 Recado totalmente cuberto significa que no punto sinalado se fixo un tratamento intensivo (repúxose o cebo), xa que se aprecia nese punto unha comida de cebo importante.
 Razón da inspección: Rexistros de uso de un dos puntos de cebo.
 Recado parcialmente cuberto significa que no punto sinalado se fixo un tratamento de mantemento.
 Os códigos corresponden os puntos de tratamento sinalados no plan xeral do Hospital. Cada hospital codificará segundo o seu criterio.
 Este rexistro irá acompañado da folia que figura como rexistro III.

REXISTRO II

REXISTRO II: REXISTRO DAS OPERATIONS DE DESINFECIÓN E DESINSECTACIÓN

DESINSECTACIÓN						
DESINSECTACIÓN						
D M A i e n o						
	AREA 1 Actuación realizada:	AREA 2 Actuación realizada :	AREA 3 Actuación realizada:	AREA 4	AREA 5	AREA 6

Claves: Cada área será definida especificamente para cada hospital. Este rexistro irá acompañado da folia que figura como rexistro III.

REXISTRO III: Folla de tratamento mensual ou trimestral ou folla de tratamento periódico ou puntual

TITULAR DA INSCRICIÓN NO REXISTRO: _____

RAZÓN SOCIAL: _____

Nº DE INSCRICIÓN NO REXISTRO: _____

RAMA DE ACTIVIDADE: _____

CATEGORÍA TOXICOLÓXICA MÁXIMA DOS PRAGUICIDAS QUE SE VAN UTILIZAR: _____

DATA: _____ CONTRATO Nº: _____

TRATAMENTO: DESRATIZACIÓN DESINFECCIÓN DESINSECTACIÓN

Nome do cliente: _____

Rúa: _____ Nº: _____

Poboación: _____ Provincia: _____

Nome do operario que realiza o tratamento: _____

Traballo realizado: _____

Maquinaria empregada: _____

Productos empregados	Nº de rexistro	Prazo de seguridade

Observacións:

APLICADOR

CONFORME CLIENTE

Asdo:

Asdo.: